NĂM THỨ SƯU MƯỜI — SỐ TRỞ 1986 | RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU T... | SỐ 1 SỐ : 0$02 | NGÀY THỨ TƯ 31 OCTOBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1615

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Hanoi	Tonkin	Indochine	Nước ngoài
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$60	12$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . : 0$15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . : 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Không tiếng nào chữ nào hay bằng tiếng Pháp chữ Pháp

Cái câu mà tôi lấy làm một cái đầu bài dây là câu của nhà bác-học Hoa-kỳ mới bàn về tiếng Pháp chữ Pháp có nói như thế; mà tôi tưởng cậu ấy cũng chẳng riêng gì một ông bác-học Hoa-kỳ nói, riêng gì một tôi thuật-lại ra dây, khắp người trong thế-giới bây giờ ai cũng công nhận như thế, mà chính ở nước ta, từ khi có tiếng Pháp chữ Pháp truyền-bá tới nơi, cho đến ngày nay thì trên từ ông cụ già sáu, bảy mươi tuổi, dưới đến con trẻ mới biết tập-lệnh cấp quyển sách đi nhà trường dẫ thường cũng không có một người nào là không nói câu ấy.

Mà câu nói ấy vốn là xác dáng thật. Dân Pháp là một dân văn-minh tiên-tiến hơn cả các nước trong châu Âu, hết thảy học-vấn tư tưởng phong-tục chế-độ, trăm nghề trăm nghiệp cái gì cũng hoàn-toàn mỹ-bị hơn các dân các nước khác. Tiếng với chữ là gì? tức là cái biểu-hiệu tiến-hóa của một dân một nước. Một dân một nước như dân Pháp cái gì cũng đã hoàn toàn mỹ bị cả thì tất là tiếng Pháp với chữ Pháp cũng là hoàn-toàn mỹ-bị hơn các dân các nước nhiều. Ai đã có từng học tiếng Pháp chữ Pháp thì cũng biết tiếng Pháp chữ Pháp là rõ ràng và tinh diệu để tả cái tư-tưởng người ta hay hơn cả, không có tiếng nào chữ nào là nói dùng viết dùng cho bằng tiếng Pháp chữ Pháp, trong sự tri-dục, tiếng Pháp chữ Pháp là một cái lợi-khí không tiếng nào chữ nào bằng; học số-học, học hóa học, học y-dược-học, học vật-lý-học mà không dùng bằng tiếng Pháp chữ Pháp thì làm sao cho được rõ ý-mà đúng nghĩa; giao-thiệp với người ngoài về đường chính-trị, về đường buôn bán mà không dùng bằng tiếng Pháp chữ Pháp thì làm sao cho được minh-bạch-khúc-chiết, hết lẻ hết lời; chứng ngay như những văn-thư điều ước trong quốc tế bây giờ đủ người Nhật giao-thiệp với người Anh, người Ý giao-thiệp với người Thổ, hay bất-kỳ người nước nào với người nước nào cũng phải dùng bằng chữ Pháp cả, các trường đại-học các nước dạy đến những khoa-học cao-thâm phần nhiều cũng phải dạy bằng tiếng Pháp cả, trong việc buôn bán, việc học và việc giao-thiệp ở nước Nga, nước Ý, nước Bỏ-đào-nha, nước Hà-lan, nước Hy-lạp, nước Thổ-nhĩ-kỳ với một phần các xứ ở bán-đảo Bal-kans đều thông dụng tiếng Pháp cả thì biết tiếng Pháp chữ Pháp quả có một cái thế-lực rất mạnh ở trong trường sinh-hoạt, trong cửa tri-thức đời nay; thật quả như lời ông bác-học Hoa-kỳ: Phàm ai đã theo học cách-tri cũng nên đọc được những sách cách-tri bằng chữ Pháp, ai có quyền lợi ở ngoại quốc hoặc muốn giao-thiệp với người ngoại-quốc tất nên biết giỏi tiếng Pháp vậy.

"Ta nói không tiếng nào chữ nào hay bằng tiếng Pháp chữ Pháp, ta nói tiếng Pháp chữ Pháp rất có ích về việc học, về việc buôn bán, về việc giao-thiệp mà ta tự nghĩ lấy làm lạ có một điều là người Nam ta bảy giờ kẻ người thông tiếng Pháp chữ Pháp thật đã không phải không nhiều mà xem ra những người học-vấn thật uyên-bác, cách-tri thật danh gia, giao thiệp với người ngoại-quốc thật có tài, buôn bán với người ngoại quốc thật thắng lợi sao vẫn chẳng thấy nhiều cho? Hỏi về đường học-vấn của mình thì ngoài mấy câu phiên-dịch con lừa con la cái bàn cái ghế thật đã được mấy người là linh thụ thâm-thúy cái học-thuật văn-minh. Hỏi về đường giao-thiệp của mình thì ngoài mấy cách thu ứng ngã mũ bắt tay, nay một cái tiệc trà, mai một cái tiệc rượu sâm-banh, thật đã được mấy người có thể ứng đối với người ngoài, thương-xác cái diều-kiện nay, phân trần cái sự lý khác. Hỏi về đường buôn bán thì ngoài mấy chuyện mua lường bán gạt, hiệu này thiếu nợ của Tây, hiệu kia bảo cùng của Khách, thật đã được mấy nhà có thể giao-dịch với thị-trường thế-giới, tiêu-thụ cái hóa-vật trong nước, vân-hồi cái tài sản lậu-chi. Tiếng Pháp chữ Pháp vẫn là một cái lợi-khí trị sinh khai trí ở trong thế-giới bây giờ mà ở nước mình chỉ là một cái vốn-liếng rất chật hẹp để mưu cái cách kiếm gạo còn-con, làm mất cả cái giá trị một thứ tiếng thứ chữ đã nổi danh là hoàn-toàn mỹ-bị hơn cả.

Nhưng nghĩ cho kỹ thì điều ấy cũng chẳng có lạ gì; một con dao tuy sắc mà người cầm không khéo cũng chỉ tổ dứt tay; một chiếc thuyền tuy tốt mà người chèo không nên cũng chỉ tổ chết đuối; tiếng Pháp chữ Pháp ở đâu cũng vẫn là có một cái thế-lực rất mạnh về đường học-vấn, về đường giao-thiệp và về đường buôn bán, mà lợi dụng cái thế-lực ấy cho được việc thì còn cốt ở như người. Người học tiếng Pháp chữ Pháp mà nếu chỉ có một cái mục-đích rất thiển-cận rất tỉ-tiệt là cái mục-đích « gạo châu » mà thôi thì còn có chịu dụng công tinh tiến mà giảng cầu nghiên-cứu đâu đến cái uyên-nguyên học-vấn, cái tài-năng giao-thiệp, cái khôn khéo buôn bán nữa mà mong có những nhà học-vấn thâm, giao thiệp giỏi, buôn bán thạo sản xuất ở trong cái trường học con khước con vẹt như cái lối học của người mình thuở nay. Nói cho dùng ra thì người mình tuy rằng có nói được tiếng Pháp, viết được chữ Pháp, mà kỳ thực phần nhiều cũng như là chưa có học tiếng Pháp chữ Pháp bao giờ; nên chưa thấy được cái hiệu-quả tốt của tiếng Pháp chữ Pháp mấy tí ở trong xã-hội mình.

Muốn cho có được cái hiệu-quả tốt của tiếng Pháp chữ Pháp ở xã-hội mình thì xin có một câu trung-cáo với bạn thiếu-niên ta học tiếng Pháp chữ Pháp sau này đem cái chí-hướng cầu học cao lên khỏi cái phạm-vi chật hẹp trục lợi xu vinh, mà giả sức giồi mài học cho thật đến nơi đến chốn, mong rồi nữa có thể hành kỳ sở học mà cùng nhân-sĩ trong thế-giới chen vai thích cánh về đường học-vấn, về đường giao thiệp và về đường buôn bán, tranh được một cái chiếu cao-đệ trong những môn-đồ Pháp-học khách năm châu. Nước Hoa-kỳ là một nước đã giàu thịnh hơn gấp mấy mình mà ông bác-học kia còn khuyên người trong nước nên học nhiều tiếng Pháp chữ Pháp; ta được cái cận tiện học chữ Pháp tiếng Pháp rất dễ, lẽ nào ta lại chịu không hưởng được cái hiệu-quả tốt của tiếng Pháp chữ Pháp chút nào hay sao?

T.

Nhân dịp lễ Toussaint, và lễ kỷ-niệm các tướng-sĩ trận-vong nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1987 đến ngày thứ bảy 8 Novembre mới ăn-hành.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 30 Octobre 1923

hành-phủ Pháp với việc lập một hội đồng Gám-định

Các báo có đăng một bài nói rõ cái quan-niệm của chánh-phủ Pháp đối với cái chức-vụ của hội đồng Giám-định thế nào. Trong bài ấy có nói: Theo như thiên thứ 7 trong phụ-trương thứ hai về phần thứ tám trong hòa-ước, hội đồng Bồi-thường có quyền dựng nên những hội-đồng, mà những hội-viên trong các hội-đồng ấy là người ngoài hội đồng Bồi-thường cũng được. Các hội-đồng ấy đặt ra là để xét các việc của hội-đồng Bồi-thường muốn biết rõ hơn, song bao giờ hội-đồng Bồi-thường vẫn giữ cái quyền tùy ý quyết định mọi việc. Lại theo như thiên thứ chín trong phụ trương thứ hai, thì nước Đức được phép phản trần mọi lẽ với các hội-đồng Giám-định, chứ nước Đức không được có đại-biểu tại các hội-đồng Gám-định ấy.

Trong bài ấy lại nói hội-đồng Bồi-thường có quyền ấn định cái thể lệ nộp bồi khoản, nhưng không được phép giảm số đi. Vì khi nào tất cả các nước có nợ cùng ưng thuận mới có thể giảm số nợ đi được. Nước Pháp cứ theo như số tiền của hội-đồng Bồi-thường định ngày 1er Mai 1921 mà đòi nước Đức.

Hội-đồng Bồi-thường

Buổi chiều hôm thứ ba, hội-đồng Bồi thường sẽ họp để xét bức thư ngày 24 Octobre của nước Đức.

Việc nước Đức

Trong miền Ruhr binh vẫn chưa thôi. Pháp không xảy ra việc gì cả.

Cái phong-trào biệt-lập đã lan mãi đến châu Coblentz, và miền Kreuznach.

Tại Bargen, Bingenbruck, Simmern và hai miền nhỏ gần đấy đã tuyên bố chánh-phủ cộng hòa Rhénanie.

Một phần các viên-chức trong các thành-phố giúp việc đảng biệt-lập.

Trong miền trú binh thuộc về quyền nước Bỉ thì ở Aix-la-Chapelle, và ở Palein có xảy ra một vài việc lôi thôi.

Trong các xưởng chế than coke, và các mỏ than lignite do phái bộ Đồng-minh quản-lý, than lấy được mỗi ngày một nhiều hơn. Các mỏ của Pháp bị đông quân vẫn bán than rẻ cho dân nghèo và cấp than cho các nhà thương và trường học.

Việc nước Ba-lan

Tòa nội-các nước Ba-lan thay đổi. M. Karfanty sung chức phó thủ-tướng M. Demowski sung chức Thượng-thư bộ Ngoại-vụ.

Tin Trung-hoa

Ngày 22 Octobre 1923

Nam-quân lại kéo sang Đông-giang

Các tướng hiệu đã về Quảng-châu để hội-nghị việc đánh Bắc-kinh, ngày 21 Octobre hội-nghị đã xong rồi, các tướng hiệu lại đi sang các quân-đình của mình để đánh gấp.

Công-sứ các nước bàn việc yết-kiến Thống-lĩnh

Chiều ngày 21 Octobre Công-sứ các nước hội-nghị việc đến chào Tuồng-lĩnh mới.

Tổng-thống mới vào Kinh nhận chức

Từ Bắc-kinh đến Bảo-định, hai bên đường có quân đội đóng, thay phiên đi tuần phòng, hành-khách đều phải khám xét rất là nghiêm nhặt.

Ngày 20 Octobre, 9 giờ sang, Tào-Côn về đến Bắc-kinh, 10 giờ công-bố hiến-pháp, 11 giờ tuyên thệ-từ.

Phùng-ngọc-Tường làm tổng-tư-lệnh

Tào-Côn ủy Phùng ngọc-Tường làm tổng-tư-lệnh, kéo quân sang đóng ở Loan-châu, chờ khi-giới lương-thực rất là khẩn cấp, nghe đâu như ở đó sắp có cuộc chiến-tranh.

Nội-các khuyến hòa

Nội-các danh giấy thép ra Phụng-thiên khuyên Trương-tác-Lâm nghị-hòa; Tào-Côn lại sai Bảo-qui-Khanh sang Phụng-thiên nghị-hòa.

Tôn-Văn hạ lệnh đánh Tào-Côn

Tôn-Văn hạ lệnh kể tội Tào-Côn hại dân loạn nước, thề với các tướng-sĩ cùng lòng hết sức để trừ quân loạn-tặc. Nhưng ngày cử binh thì còn chưa định.

Dương hy-Mẫn quyết kế về đánh Bắc-kinh

Dương-hy-Mẫn (Điền-quân tổng-tư-lệnh) đã bàn với Tôn-Văn việc đánh Bắc-kinh; bây giờ nghe Tôn-Văn hạ lệnh đánh Tào-Côn, bèn nhất diện đánh giây thép sang Đông giang và Bắc-giang khuyên tướng-sĩ cố sức trừ hết đảng Trần quỳnh-Minh, nhất diện sửa soạn khí-giới, chỉnh bị lương-thực, để dự bị về đánh Bắc-kinh.

ĐÔNG-CUNG NƯỚC ANH TỰ CẦM LẤY MÁY XE LỬA

Một hôm Đông-cung nước Anh đi chơi đến Winnipeg, khi xe lửa đang chạy, còn cách Winnipeg những 70 dặm, thì Đông-cung truyền lệnh cho người tài-xế phải đứng xe lại, rồi Đông-cung trèo lên toa máy tự cầm lấy máy cho xe chạy, bon bon trên đường sắt, vun vụt như tên. Sau người tài-xế phải trình rằng xe chạy mau quá, nếu cứ chạy mau thế thì không bao lâu cạn hết nước và hết than.

HẢI ĐÀM

Tên tục

Quan lấy khẩu cung, quở:

— Thằng dân khốn-nạn nầy, mày chỉ nói quanh nói quẩn, tên tục là gì phải khai cho thật.

— Bẩm lạy quan lớn, cái tên tục con nó xấu-xa lắm, nếu con khai ra chắc quan lớn nổi giận sai nọc cổ con đánh mấy chục thì con đau lắm.

— Đồ ngu như bò! Chỉ có *piếc* xấu-xa thì mới gây nên tội, mới phải đòn, chứ *tên* xấu-xa thì có hề chi mà sợ!

— Bẩm lạy quan lớn, con cũng trộm biết như thế, nhưng mà cái tên tục con — xin quan lớn tha lỗi — nghe nó đểu-rả quá, con không dám dương có ra trước mặt Đèn giới.

— Cho phép cứ nói.

— Bẩm lạy quan lớn, đã cho phép, con xin khai thật, tên tục con là:

Hối-Lộ.

Sơn-phong.

MỘT NGƯỜI ĐÀN BÀ THỌ NGOẠI TRĂM TUỔI

Trước sau sinh được cả thảy 12 người con

Bà Gallas ở Aulnay-sous-auneau, thuộc về quận Eure et Loir năm nay vừa thọ vừa tròn 101 tuổi. Bà sinh ngày 11 tháng Septembre năm 1823, lấy chồng năm 1848, ông chồng bà là một nhà làm ruộng, cùng nhau sinh ha cả thảy 12 người con. Hai vợ chồng thắt lưng buộc bụng, bới đất lật cỏ để nuôi con, cho nên cửa nhà tuy thanh bạch, mà gia-đình vẫn có cái vẻ lạc thú êm đềm. Năm bà 73 tuổi, bà lấy còn vác hái đi gặt.

Đến nay bà đã ngoại một trăm tuổi rồi, mà sức vóc hãy còn khỏe mạnh, sáng con mắt chặt đầu gối, hàng ngày bà vẫn còn đi chợ được. Thực cũng là một người hiếm có vậy.

VOI CHẾT Ở ĐÂU ?

Đó là một câu của hội Học Hoa-kỳ hỏi ông Gordon Casserbley là người trước-thuật một quyển sách về loài-tục giống voi.

Ông có trả lời như sau này: « Tôi đã từng ở qua và từng đi sâu trong các rừng lớn Terai, rông kể hàng mấy trăm dặm ở miền chân núi Himalaya, không bao giờ tôi thấy xác một con voi chết bệnh.

Tôi đã hỏi nhiều người trong các châu về miền các rừng ấy, cũng là những nhà đi săn bắn hoặc bắt-chúng, hoặc bắc-chúng, các nhà đồn-điền, các nhà kiểm-lâm, đã từng ở trong các miền ấy nhiều năm, cũng không ai được trông thấy xác voi chết bệnh bao giờ cả. »

Ông G. P. Sanderson là một nhà đã từng soạn một quyển sách về các giống vật ở Ấn-độ có nói: Từ các người dân ở các miền rừng Ấn-độ, cho chí các người đi săn bắn ở các miền ấy, tôi chưa thấy ai nói đã trông thấy xác một con voi chết bệnh bao giờ. »

Sir Emerson Tennent đã từng đi qua các rừng ở đảo Ceylan có soạn một quyển sách về giống voi rừng. Trong sách ấy cũng nói như lời trên kia.

Vậy voi chết ở đâu? Cứ như lời các dân ở miền rừng nước ta, thì giống voi rất là trọng cái nghĩa đoàn thể, mỗi khi trong đàn nó có một con phải bệnh mà chết, thì chúng thường tìm những chỗ hang hốc trong rừng, đem xác bọn đồng loại vào đấy, lấy cây cỏ đất đá mà lấp kín đi, chứ không để thú dữ cho loài khác cắn xé bao giờ. Lời ấy tưởng cũng có lẽ lắm.

VIÊN NGỌC KIM-CƯƠNG TRONG ĐỐNG RÁC

Một người sải-phu ở một thành bên nước Pháp, tên gọi Victor-Baileu, một hôm thấy ở trong thùng rác, có một vật chi lấp lánh như mặt hoa tai Nhật ra xem thì ra một viên ngọc kim-cương trị giá một vạn rưỡi phật-lăng. Bác sải-phu ta tấp lênh mừng thầm, vội vàng đến ngay nhà thợ kim-hoàn, thuê nam vào cái ghim cái cà-vạt. Nhưng bác chưa được đẹn, thì sở cảnh-sát bắt bác vào chơi trong bọp rồi.

MỘT TRẬN THỦY-TAI Ở CỰU-KIM-SƠN

Trong tháng Septembre mới rồi, thành-phố San-José-de-Cabo, tự nhiên bị nước bể dâng lên, người chết cũng nhiều, của nại cũng lắm. Chừng 5 0 con người chạy lên được các đồi núi thì sống sót mà thôi.

Người ta cho rằng cái trận thủy-tai nay là bởi ở Nam-hải động-lại, cho nên nước bể mới dồn lên. Ngay hồi bảy giờ đã có nhiều tàu đến San-José-de-Cabo để cứu-cấp quan địa-phương mà cứu cấp cho những dân bị nạn.

San-José-de-Cabo là một thành phố nhỏ ở phía nam Cựu-kim-sơn, dân số chưng một ngàn, phần nhiều làm nghề mỏ than lấy ngọc.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Hỏi nghĩa mấy chữ « ái nam ái nữ »

Hội-đồng biên tập tự-điển Việt-Nam có lời kính bố các bạn độc báo rằng: tiếng « a-ma-dơ-nờ » là một tiếng liều để chỉ người như hạng người quan thị; hay là chỉ có một tiếng « ái-nam » không có tiếng « ái-nữ », hay là có cả hai tiếng: một tiếng « ái-nam » và một tiếng « ái-nữ »? mà nếu có cả hai tiếng thì tiếng « ái-nam » chỉ người thế nào? tiếng « ái-nữ » chỉ người thế nào?

Xin ngài nào biết được đích-xác gửi dâng báo chí giảm cho.

Mấy câu tục-ngữ ca-rao của Trung kỳ

Chồng quê vợ lại xa lai,
(khập khiểng)
Có thằng dây tớ lại sai bánh chè.
Nực cười thầy bọi soi gương,
Thấy tu mượn lược, cạ mương hóa rồng.
Những nhãnh như tình trèo dèo,
Dầu thơm thuốc xái lại dèo soi gương.
Làng xăng như ba Đăng dọn dam cuối.
Bằng lăng thai-nguyên.
Bỏ lai xịch bụp vỏ duyên lạ lùng.
Lụa vân cột cau cau lâu cũng dẹp.
Trâu ruộng bọn bề, không bằng có nghề trong tay.
Ba mươi đời sửa nhay không khỏi đứng.
Xứ Thanh cậy thế, xứ Nghệ cậy thần.
Gà đẻ ga cục tác, bác đẻ bác la làng.
Đã cực như cho không lông (chộ lạc ấu hết lông)
Còn theo các cậu thổi ống dồng mà chơi.
Má miếng bầu coi lâu muốn chửi,
Mặt chữ điền nên rưới muốn mua.
Có một ông xã ba Tri, (Trung kỳ lý-trưởng gọi là ông xã)
Không mặt tiếu nhi con tát.
Có ông mợ gọi bằng bà,
Không ông họ gọi mụ già đi mô.
Thang giêng nghiêng đọi, (bát)
Lúa xanh vàng đợi vàng con mắt,
Nực cười cơi kủ đeo bọc,
Con voi đánh sáp con gà xỉa răng.
Trai khôn lìm vợ chợ đông,
Gái khôn tìm chồng giữa đám bạ quân.
Trai ba mươi tuổi đang xinh,
Gái ba mươi tuổi như hình như in.
Một lần thì tốn tới già,
Đừng đi nước mặn mà bà ăn chân.

Nguyễn-Tiêu.

Bàn góp về tiếng « Bồ quán » với « Ngộ quán »

Tờ báo số 1970, ngày 12 Octobre, có nói về tiếng « Bồ-quán » với « Ngộ-quán » ; tôi xin bàn góp thêm cho rộng nghĩa :

Ở đường trong có hai thứ quả cùng một sắc bằm tím mà hai tên khác nhau : một thứ quả hình tròn vị chua chát, phải vò cho mềm thì mới ngọt, tục gọi « Bứng-quán » có lẽ chính là « Phùng-quán » vì sự tích cũng giống như câu chuyện « Bồ-quán » với « Ngộ-quán ».

Còn một thứ nữa, quả hình dẹp, vị ngọt, tục gọi « Hộ-quán » ; có lẽ chính là « Ngộ-quán », câu chuyện sự tích cũng tương tự như trên.

Cái « Võ » tiếng đường trong gọi là cái « Rớ », « kẹo vò » là « cắt rớ ».

Bàn góp về mấy tiếng riêng

Trong tờ báo số 1972, ngày 15 Octobre, tôi xin bàn góp một đôi điều về mấy tiếng riêng cho thêm rộng nghĩa :

« Cái rế » ở Huế gọi là « cái kiềng » (tiếng Huế gọi cái kiềng vàng, đồ nữ-trang). Cái kiềng sắt để làm bếp nấu ăn. Cái kiềng bằng tre hay là bằng mây để lót nồi (để chảo v. v.)

« Ác nhà », ở đường trong có một thứ chim tên là « ác là » chẳng hay có phải « ác nhà » không ? Lại có một thứ chim « Khách » nữa. Chim « ác là » lông đen và trắng, hình to hơn nắm tay, khi đi đứng hay vẫy đuôi lên, giọng kêu « xặc-xặc !!! » Chim khách lông đen toàn sắc ; tục hay tin rằng chim ấy biết trước nhà có khách mà báo tin ; giọng nó kêu « khách khách ! ! »

« Con dận » tiếng đường trong gọi là « con rận », có phải là (dận) là loài bọ trong quần áo của người ăn ở bẩn không ?

« Ruộm » có phải ruộm là nhuộm hay là duộm chăng ? nhuộm sắc trắng thành ra ngũ sắc chăng ?

« Tam bản » tiếng này tôi nghe có người Tàu nói là bởi chữ (Sampan) mà ra — chẳng hay có đúng chăng ? Tam tiếng Tàu đọc Xam.

Phụng-Đình, Tourane.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tuỳ-Quyên nữ-sĩ

Thơ

MLXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Khổng từng qua cửa Giám trông
Rõ nếp cung tường chung xứ Bắc,
Thờ nhà đạo-đức nhất phương Đông.
Nét bia Tiến-sĩ gương tiền-triết,
Bóng các Khuê-văn đuốc hóa-công.
Nùng Nhị trăng soi nền quốc-túy.
Nhuộm màu tân-học vẻ càng trong

Nữ-sinh Đỗ-hải-Đường
Làng Tang-trữ, Nam-định

MLXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trời đất xui nên khéo lạ lùng.
Miếu vũ nguy nga lừng bể Bắc,
Cung tường rực-rỡ nức ngàn Đông.
Rừng nho lớp lớp cùng non biển,
Bể thánh chen đua cả hóa rồng.
Bia đá còn ghi trong vũ-trụ,
Nghìn năm Văn-miếu rất hanh thông.

Nguyễn-văn-Quỉ
Làng Giáp-nhất, Hà-đông

MLXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cổ Giám nguy-nga miếu mấy trùng.
Ba dợt cung tường nghìn thành thấp (1)
Bốn triều phụ-sĩ một đường thông
Trải bao Tân Hán trong hoa hạ,
Chửa mấy xuân thu cõi Nhị-Nùng.
Vẫn khác đạo cùng kim với cổ,
Á Âu nay vẫn một điều trung.

Nguyễn-văn-Siêu
Làng Thổ-khối, Bắc-ninh

MLXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nghi-ngút danh thơm cảnh Nhị Nùng
Cung miếu thảnh thơi nền cổ thánh,
Khoa danh ghi tạc dấu tiên công.
Mở mang đường bệ triều Lê Lý,
Lừng lẫy thanh danh cõi Lạc-Hồng.
Thành quách đến nay tang hải mấy,
Càng nhìn càng rạng vẻ văn-phong.

MLXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thắng cảnh trời riêng cõi Lạc-Hồng.
Thủ Tử nước tuôn dòng bến Nhị,
Khoa danh ghi tạc đỉnh non Nùng.
Cung Lê thành Lý trơ non đá,
Gió Mỹ mưa Âu vững cột đồng.
Nền nếp tổ-tông xưa dấp dụng,
Đối vầng nhật nguyệt bóng soi chung.

MLXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Ngẫm cảnh như khêu giục tấm lòng.
Tường thành chửa chan cơn Á-vũ,
Bia văn bền chặt trận Âu-phong.
Cá mừng thành giáo dòng sông Nhị,
Chim hót văn-chương ngọn núi Nùng
Những muốn mộng hồn chơi cửa hạnh
Văn-minh xin kẻ cuộc tây dòng.

MLXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Non nước từ xưa dấu tổ tông.
Cửa thánh quy mô hương vẫn ngát,
Gương nhà khoa giáp bóng còn trong
Mười phen tang hải dù thay đổi,
Một giải văn-minh vẫn nối dòng.
Vận hội mừng nay thêm buổi mới,
Kính quyền đôi chữ một lòng chung.

MLXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Từ Lý, Trần, Lê miếu mạo chung.
Đạo thống nối theo dòng Hoa-vũ,
Đá bia truyền để tiếng văn-phong.
Non Nùng trận gió cây phương cứng.
Sông Nhị làn văn sóng chẳng cùng.
Âu Á văn-minh thôi buổi mới,
Rừng nho bể học rộng mênh-mông.

MLXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Phong cảnh nhìn xem mới lạ lùng.
Bể học rừng nho ngao ngán nhẽ,
Non Nùng sông Nhị ngẫn ngơ trông.
Lý Lê nền cũ gương còn tỏ,
Khoa giáp ngày nay dấu chửa phong
Ước hội văn-minh người có biết,
Đây là nền nếp cựu triều không ?

Nguyễn-khắc-Minh
17, phố hàng Rươi. Hanoi

MLXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đất Giám là nơi tổ miếu chung.
Nền Khổng sánh Nùng gương bạch [nhật,
Bia hiền-đối Nhị quat thanh-phong.
Cung tường cảnh dựng từ Lê, Lý,
Vàng ngọc vang truyền khắp Lạc-hồng
Gió Á mưa Âu la thế thế,
Vẫn trơ như đá vững như đồng,

Đào-ba-Chuy
52, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

(1) Phu tử đạo cao thiên thánh

Tin sau cùng

Bordeaux, ngày 31 Octobre 1923

Ông Bonar Law tạ thế

Quan nguyên thủ-tướng nước Anh Bonar Law bị bệnh đau phổi tạ thế.

Nước Thổ đổi chính-thể

Tại nước Thổ đã tuyên bố chánh-phủ Cộng-hòa.

Mustapha Kémal Pacha trúng-tuyển Giám-quốc.

Ismel pacha nhận việc lập tòa nội các mới.

VIỆC HANOI

Nhân dịp lễ Toussaint và lễ kỷ-niệm các tướng-sĩ trận-vong nhà máy nghỉ không làm việc Vậy sẽ bán 1987 đến ngày thứ bảy 3 Novembre 1923 mới ăn-hành.

Thời-tiết

7 giờ 27 độ
15 giờ 30 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 31 Octobre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 45.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 31 Octobre 1923 :* 3 ./. 55,50. 3 ./. Thứ hoàn vốn dần 66.05. — 3 1/2 ./. Thứ hoàn vốn dần 83.55.— 4 ./. 1917 59 20. 4 ./. 1918 59,50. 5 ./. 1920 Thứ hoàn vốn dần 85.65. 5 ./. 1915-1916 73.85 6 ./. 1920 87.

Tin tàu. — Tàu *Jérusalem* khởi-hành ở Saigon đi Tourane và Haiphong, ngày 1er Novembre 1923, hồi 7 giờ sáng.

Tàu *Angkor* tới Singapore ngày 31 Octobre 1923, hồi 6 giờ sáng.

Ngày lễ kỷ-niệm các binh-sĩ trận-vong. — Đến ngày 2 Novembre nhà binh sẽ làm lễ kỷ-niệm các binh sĩ Tây Nam tử trận trong cuộc Đại-chiến vừa rồi.

Hồi 8 giờ 30 thì làm lễ tại nhà thờ, 10 giờ thì tại khu đất đường Puginier là nơi sắp dựng đài kỷ-niệm. Hôm ấy sẽ thiết tam một cái nhà mồ giả để làm lễ. Hai nơi đều có phường nhạc binh đến cử nhạc trong khi làm lễ. Các hàng binh lính Tây thì bận quần áo trắng và binh lính ta thì bận quần áo vàng.

Theo như tờ chu-tri ngày năm ngoái của quan Toàn-quyền thì hữu ấy tại các nhà thờ, đình, chùa, đâu đâu cũng phải làm lễ độ vong cho các binh linh tử trận cả.

* * *

Trong khi làm lễ tại trước nhà mồ giả thì các xe đưa các quan chức đến dự lễ phải đậu tại đường Puginier về bên kia đường Cửa-nam.

Vì phường nhạc binh phải đến cử nhạc trong hai buổi lễ đã nói trên kia thì cuộc hòa nhạc ở vườn-hoa Paul-Bert ngày thứ năm 1er Novembre sẽ bãi đi.

Ngày hội Đình-chiến. Chương trình ngày hội Đình chiến nay đã nhất định như sau này :

Ngày 10 Novembre

18 giờ : Bắn một hồi 21 phát đại-bác ;

21 giờ : Rước đèn và rước sư-tử ;

22 giờ : Chiếu bóng ở ngoài đường, trước nhà hát Tây.

Ngày 11 Novembre

6 giờ : Bắn một hồi 21 phát đại-bác;

8 giờ : Điểm-binh ở đường bờ sông;

9 giờ : Thi xe đạp chạy 30 km. bất cứ ai dự cũng được, khởi hành từ trước cửa nhà Thương-chính và đến cột Đồng-hồ.

Sẽ thưởng những giải tiền là 90 đồng và thưởng đồ vật.

9 giờ 15 : Thi xe tay ở đường bờ sông từ phố Leclanger đến cây Đồng-hồ vừa đi vừa về.

Xe cao-su chạy 2 cu-li : Giải nhất 5 p; giải nhì 3p; giải ba 1p.

Xe cao-su chạy 1 cu-li : Giải nhất 3 p ; giải nhì 2 p ; giải ba 1 p.

Xe sắt : Giải nhất 3 p ; giải nhì 2 p; giải ba 1 p.

9 giờ 30 : Thi đánh quần, sau nhà hát Tây.

Từ 9 giờ đến 11 giờ thì mở những trò chơi tại vườn hoa nhà hát Tây, vườn hoa cửa Nam, bờ hồ, hàng Than, Chợ-hôm.

Từ 11 giờ đến 16 giờ : Hát chèo ở chợ hàng Da cũ, vào xem không mất tiền.

15 giờ 30 : Thi xe hoa và ném hoa. Phàm các thứ xe ô tô, xe-ngựa, xe-đạp, xe-tay và người cỡi ngựa đều được dự thi cả. Bắt đầu sắp hàng từ 15 giờ tại trước cửa tòa Đốc-lý, phía Bờ-hồ, và sẽ chạy vòng quanh các đường Henri Rivière. Leclanger, Amiral Courbet, Paul-Bert, Francis Garnier. Khi diễu qua các phố ấy rồi thì ném hoa ở chung quanh vườn Paul-Bert và đi một hàng thôi. Khi tới trước nhà Băng thì các xe lại vòng trở lại mà đi quanh vườn hoa Paul Bert.

Muốn cho những người buổi sáng hôm ấy phải cần đến xe mà buổi chiều chưa sửa soạn kịp thì hễ xe kết hoa xoàng cũng được dự cuộc ném hoa.

Số tiền thưởng trong cuộc thi xe hoa này là 1200 đồng. Các giải thưởng sẽ phát tại tòa Đốc-lý rồi mới giải-tán.

Những người muốn dự cuộc thi xe hoa thì nên biên tên tại phòng Thư-ký tòa Đốc-lý trước ngày 7 Novembre. tòa sẽ biên cho một cái số thứ tự. Các xe thi không được làm cao quá, sợ vướng phải dây điện-báo hay dây đèn điện.

21 giờ : Đốt đèn ở hồ Hoàn-kiếm và đốt cây bông.

22 giờ : Tại rạp chớp bóng Palace có cuộc nhảy đầm và có hai người đánh ca Vallée và Presles ở Monmartre đến hát. Ăn uống phải trả tiền.

Quan Đốc-lý mời nhân dân trong thành-phố bữa đó cắm cờ và thắp đèn.

Một cái án mạng ở phố hàng Cá

Ở phố hàng Cá, số 13, vừa xảy ra một cái bi-kịch tại nhà một người Tây ở đó đã lâu năm là M. Counillon. Nguyên sáng hôm qua hồi 7 giờ, tên bồi của ông đến làm việc như thường thì thấy vết máu ở cửa trong chảy ra. Người bồi đoán là có cái bi-kịch gì đây, liền đi trình Cảm đến khám. Khi mở mở cửa ra thì ông Cảm thấy một cái thây nằm xòng xượt ở dưới đất mà chung quanh lênh láng những máu. Thấy ấy chính là thây ông Counillon bị một cái thanh lim đánh toạc đầu mà cái thanh lim vẫn còn vứt ở đó. M. Counillon còn mặc nguyên cả áo quần và đi giầy, như là thường nhật ông vẫn ngủ như thế.

Hồi 8 giờ quá thì quan Biện-lý, quan thầy thuốc khám nghiệm, quan chánh sở Mật-thám đến khám xét cả mọi nơi trong nhà. Từ ngoài cửa vào đến nhà trong, từ từng dưới cho đến trên gác thật là bề bộn hỗn thỉu, mạng nhện chăng chịt khắp nhà, chỗ thì cái áo treo vào dây, chỗ thì cái quần treo lên đanh tường, chỗ này một đống nhật trình, chỗ kia một chồng sách ngổn ngang. Ở dưới đất thì giầy rải cái chiếu là chỗ M. Counillon ngủ. Ở trên gian có một cái đèn dầu ta để thắp xem sách. Trong nhà thật là bề bộn và bẩn thỉu gớm chết. Khám trong gần tới thì thấy 100 đồng bạc và năm đồng tiền vàng dựng trong bao diêm và một cái đồng-hồ vàng, dây bạc buộc vào áo. Xem như vậy thì đoán được rằng không phải là kẻ trộm, kẻ cướp đến lấy của rồi giết chết, mà chính là có kẻ thù hằn-chí đây. Xem cái thây M Counillon nằm thì biết là ông bị phang một cái chết ngay mà không kháng cự được tí nào, còn đứa sát nhân thì chắc là người khỏe lắm vì chỉ đánh một cái mà chết. Sau nữa nó lại là người thông thuộc trong nhà biết rằng nhà ông Counillon không khóa cửa ban giờ, chỉ có một cái then ngang buộc dây ở ngoài cũng mở được, ở nhà trong thì có một cái máy đá để in nhật-trình riêng của ông là *La Fronde Tonkinoise*. Ông Counillon mở tờ báo này đã lâu năm, thường chỉ để công-kích chính-phủ, có một mình ông vừa soạn, vừa viết, vừa in lấy.

Ông Counillon, lúc bình-sinh, thường người ta hay gọi là người điên vì người gầy gò, quần áo nhem nhuốc lạ thường, trông rõ là một người chân đất. Nhưng ông có phải là bực hạ-lưu đâu. Năm nay 63 tuổi, sang đây từ năm 1889 với phái-bộ Pavie, vậy thì ông là một nhà kỳ-cựu nhất ở Bắc kỳ.

Ông có đỗ Khoa-học cử-nhân, đã từng làm giáo-sư tại trường Trung học Marseille và trường Chasseloup Laubat ở Saigon, năm 1898 ông được bổ làm chánh sở Địa-học ở Hanoi, từ khi về hưu đến nay thì cứ ở luôn tại Hà-thành.

Sáng hôm nay hồi 7 giờ 30 đã cất đám.

Các bãi bể sẽ bán đấu giá. Bản báo được tin rằng các bãi bể ở vùng Nam-định, Thái-bình thì nay phủ Thống-sứ giao cho một quan cai-trị chịu trách khu và chừng cuối năm nay sẽ cho bán đấu giá.

DỊP TỐT ÍT CÓ

Nếu các ngài muốn may quần áo tây, nên đến hiệu ông H. VALLÉE, số nhà 37, phố Paul-Bert (Trang-tiền Hanoi, ở đấy có các thứ serge marine thật tốt, khổ một thước, cam đoan rằng toàn laine.

Hàng nhất một coupe 3 m vừa một bộ cả quần áo cả gilet, giá là : 9 $ 50
Hạng nhì. 7 50
Hạng vừa 1 p. 90 một thước. Khổ 1 m. 3710

Pháo thuyền « Moqueuse » lên Hanoi. — Trong một số báo trước bản-quán có đăng rằng có lẽ ngày hội Đình-chiến thì Chính-phủ sẽ cho chiếc pháo-thuyền *Moqueuse* lên Hanoi dự hội cho thêm vui. Nay được tin rằng tàu ấy đến ngày mồng 4 Novembre thì ở Haiphong sẽ khởi hành và sẽ đậu tại Nam-định một ngày, Hưng-yên một ngày và đến mồng 9 thì mới lên Hanoi.

Mong rằng những ngày ấy nước sông không xuống để cho tàu có thể lên tới nơi được.

Hội-đồng thành-phố. — Hội-đồng thành-phố đến tối thứ năm 8 Novembre 1923 hồi 9 giờ sẽ họp kỳ thường-lệ tại tòa Đốc-lý.

Các việc xét tại kỳ ấy có những việc này :

Cử một chân thư-ký cho Hội-đồng ;

Trình về những khoản tiền đã trích ở mục chi tiêu bất thường ra ;

Làm sổ dự toán của thành-phố trong năm 1924 ;

Việc sang sổ về các khoản chi tiêu cho nhà cầm đồ ;

Sổ dự-toán cho nhà cầm đồ trong năm 1924 ;

Việc người làm tuần-cảnh Ng bá-Tuệ xin tiền trợ cấp ;

Đọc bức thư của ông xã-trưởng Hauviné-Hanoi ;

Thư của M. Vinceenti là người đỡ đầu cho những đứa con của M. Montety cảm ơn thành-phố ;

Đơn của hội Thể dục *Union Sportive Indochinoise* xin tiền trợ cấp.

Việc cấp tiền hưu-bổng cho những lính tuần-cảnh cũ ;

Đơn của ông hội-trưởng hội *Bảo-anh* xin tiền trợ cấp ;

Việc tính tiền hưu-bổng của ông Phạm-xuân-Tuyết thư-ký thượng ngạch nhì.

Việc làm tờ hợp đồng với bà phước Félicité Vacheron để nuôi những kẻ khó tại nhà cô-tật viện ;

Việc mua bạn và đổi chác các đất ở thành-phố ;

Các việc vặt.

Nước mắm Hải-lợi. Trong số báo hôm nọ đã đăng rằng nước mắm ê-sinh làm tại Thái-bình là thứ nước mắm ngon nhất, tốt nhất, bổ nhất, nhưng bỗ sót chữ HẢI-LỢI công-ty, vậy nay xin cải chính lại để các quí khách được biết. 3709

Cuộc đánh số lấy đò. — Trong số báo ngày hôm qua có nói rằng tại trường Nữ-học tây được phép mở cuộc đánh số lấy đò, số về được bán là 400. Vậy nay cải-chính là 400 tờ mỗi tờ 5 về cho đúng.

Ngạch Học-chính. — M. Ng văn-Trạch, trợ-giáo tập sự được thăng thực thụ hạng tám.

Ngạch Địa-chính. — M. Ng-gia-Huy, hội-họa hạng ba ngạch địa-chính trước có tin để ra ngoại-ngạch bổ đi trợ-tá tại Bắc-kỳ thì nay lại chịu tiếp kiến cứu-nhân vậy.

Nghỉ giả hạn. M. Vũ-hữu-Đan, giáo-học hạng tư bực thành chung được nghỉ sáu tháng lĩnh nửa lương.

Xem mục Thể dục, nói về Thể thao

86 16

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÙI-CẨM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-nhàn khiển-hứng trong khi tửu-hậu trà-dư !

Tên thị-giả thưa :

— Thưa chủ-nhân ! ngoài phòng có khách lạ.

Tôi vẫn nghĩ rằng y-sinh đã đến, song khi bước chân vào cửa, thì ra một người tuổi trẻ trông mặt cũng hơi quen quen, mới trông thấy, tôi không nhớ rằng đã từng gặp mặt ở đâu, sau nghĩ ra, thì hai người phả của phòng tôi ở trong Thế-giới khách-sạn mấy hôm trước đây, người này tức là một vậy.

Tôi trông thấy kẻ thù, nét mặt khác hẳn, bụng chỉ định sai người trói hai rồi đánh cho một trận ! người tuổi trẻ hình như cũng biết ý tôi.. ! !

Người ấy nói :

— Ông Khắc-lôi-tê ! tôi cũng không muốn mạo-muội đến đây ; vả chẳng công-việc ông làm, tôi cũng không muốn quấy-nhiễu. Chỉ xin hỏi tức-hạ, cớ chi lại gởi điện tín đến Luân-đôn mời thầy-thuốc, mà mời lại mời đến Khoa-bách-môn y-sinh ? (Thầy-thuốc chuyên-môn chữa khoa trúng-độc).

Tôi trừng mắt nhìn lại hồi lâu, thì ra người tuổi trẻ hôm ấy đã đổi ăn vận y-phục nước Anh, mà có lẽ toàn đồ may mới cả. Tuy vậy, cái phong dạng một người khác giống, vẫn còn hiển hiện không sai. Tôi trông hắn, hắn cũng nhìn tôi, giả không phải ở nhà tôi, thì tôi đã dùng đến thủ-đoạn vũ-phu mà cho mấy cái tát ! Song lúc ấy tôi cố nén cơn tức giận, và hỏi lại rằng :

— Ta mời y-sinh thì có quan hệ gì đến nhà ngươi ? có lẽ nhà ngươi đến đây để chơi nhau với ta đó chắc ? ! Nếu vậy thì cơ mưu của nhà ngươi thật thấp ..! Ông Cách-tư-thắc là một ông khách của ta !

Người tuổi trẻ nói :

— Thế thì ông cũng bé cái lắm ! Người ấy không phải khách của ông đâu, người ấy là một người tôi đã bắt được ! Bây giờ người ấy đi sinh đồ sát, đều là quyền ở tay tôi !

Tôi nổi giận quát lên rằng :

May bảo ai ?

Người tuổi trẻ nói :

— Tội bảo cái người tội bắt được !

Tôi xin hỏi tức-hạ ! có phải là tự ý Cách-tư-thắc xin tức-hạ mời thầy thuốc để chữa bệnh cho hắn chăng ? Hắn lại không biết thân hắn hay sao ! mà ngu-dại làm vậy, cũng là cái chết, kíp chầy còn tính làm chi !

Tôi tức quá, liền đứng dậy thủ-thế, muốn xông lại đánh nhau !

Người tuổi trẻ lại lại mấy bước rồi nói :

— Xin ông cho tôi được giáp mặt Cách-tư-thắc.

Tôi nói :

— Để giao trả ông ta cho nhà ngươi ư ?

Vừa nói vừa lấy tay bấm chuông điện, rồi nói vào giữa mặt hắn rằng :

— Ta hạn cho hai phút đồng hồ, mày phải cút đi cho chóng !

Người tuổi trẻ mỉm cười, cầm lấy mũ mà nói :

Việc này tôi thật cũng không lấy gì làm lạ cho ông cả ! cái dũng cảm của ông, thật hết với dòng giống nhà ông vậy thôi ; song đem thanh gươm báu mà làm những việc tật vật, chỉ sợ không phải cái sở trăng của ông !

Tôi nắm lấy cánh tay lôi ra ngoài. Người tuổi trẻ cũng không chống cự ! Tôi đã định ra đến cửa ngoài sẽ đấy cho ngã lăn ra rồi đạp cho mấy cái. Song người tuổi trẻ vẫn ung dung như cũ, nên không muốn dở cái thủ-đoạn ấy ra, chỉ lẳng bảm nói rằng :

Những việc của các người làm, khiến cho người ta không hiểu. Nay khách ở với ta, ta có quyền là ông chủ, không thể để mặc sức cho người ngoài xâm phạm đến quyền tự chủ của ta. Đến như mày ! ta không biết mày là thằng nào ! còn có một đứa nữa tên gọi là Đan-liệt ! ta rất không muốn cho chúng mày bén mảng đến đây. Giờ ta đứng giữa cửa này, trông cho mày đi khỏi ra ngoài hàng rào sắt ! nếu mày còn lộn lại, thì ta sẽ tiếp đãi ra một cách khác, chớ không được từ tế như bây giờ đâu.

Người tuổi trẻ mỉm cười mà rằng :

— Khắc-lôi-tê ! nhà ngươi đừng vội giận ! Chúng ta đây ngọt ngào mà không được, thì còn có thiên phương bách kế, theo đuổi kỳ cùng. Thôi ! Rồi đây sẽ lại gặp mặt !

Tôi trông cho hắn ra khỏi ngoài hàng rào, thấy hắn lên một cái xe ô-tô vận mấy lấy cho xe chạy.

Đến chiều, tôi vừa lững thững bước ra cửa thì chợt thấy một cỗ xe ngựa đỗ ở trước nhà, trong xe có Đăng-ni Tu-phát phu nhân ngồi cỗ đó. Trên mặt trùm một vuông sa đen, nhờ-nhờ-hai-hải hồi tôi rằng :

— Hôm nay ông ta thế nào ?

Tôi nói :

— Cũng chưa dám quyết ! bây giờ đương một mình ngồi viết, đã lâu chừng ba giờ đồng hồ. Tôi đương tính đi lại nhà y-sinh, để mời ông thầy thuốc chuyên môn ở Luân-đôn đến.

Phu-nhân sẽ nói :

— Chắc ông cũng biết ông ta sao lại tự biết mình sắp đến lúc chết đó chớ ?

Tôi nói :

Có lẽ ông ta tự biết mình đã uống phải thuốc độc của quân thù !

Phu-nhân nói :

— Câu ấy cũng không phải rằng không đúng !

Tôi giật mình kinh sợ, đưa mắt trông phu-nhân.

Phu-nhân nói :

— Tôi tưởng còn có nhiều điều mà ông ta chưa kịp nói cho ông biết ! Việc ấy tôi biết đã lâu rồi. Bây giờ tôi muốn được gặp mặt cứu-nhân của ông ta, không biết có được chăng...

Tôi nói :

Nếu phu-nhân đến sớm một chút, thì có lẽ gặp ! Một đứa thù nhân của ông Cách-tư-thắc vừa đến đây xong. Bây giờ hắn đi rồi, song chắc cũng đã xa lắm.

Phu-nhân hỏi :

— Nó đến làm gì vậy ?

Tôi nói :

— Nó muốn được diện-yết ông Cách-tư-thắc.

Phu-nhân nói :

— Thế ông có cho nó vào không ?

Tôi nói :

Không ! Cách-tư-thắc đương biên chép những việc bí-mật ; khẩu súng lục để nhằm nhằm ở trên bàn. Tôi chắc rằng ông ta quyết không chịu tiếp kiến cứu-nhân vậy.

Phu-nhân nói :

— Ông ấy thật gan quá ! Làm người ai chẳng muốn sống, thế mà mình lại không muốn diện-tiếp lấy sinh mệnh là nghĩa làm sao ? Người đã chết thì còn hứng thú gì ! cho rằng có chỉ tiên-thủ đến đâu, mà đã đến lúc chết thì còn làm gì được nữa !

Tôi nói :

Cho có may mà khỏi bệnh, thì cũng khó lòng giữ được tính mệnh với quân thù,

Phu-nhân nói :

Thế nào ? Ối tưởng ông ta mà bỏ cả tình thiên-chấp ấy đi, thì cơ sự cũng còn có lẽ trông mong được !

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Mặt mê-neo,
15 châu-kính
Mặt pê-lim có chất đạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2065

Phòng khám bệnh
của quan Thầy Thuốc tây
Phố hàng Điếu nhà hòn (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.
Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.
Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.
3502

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to lắm

Ngày mùng 7 tháng tám, niên-hiệu Khải-định thứ ba, ông Nguyễn-văn-Tường tâu rằng :
Chiếu ưng-chuẩn được phòng cấu MONTÈS qui-dâng, có chữ ký-tên một thứ rượu bổ đào bằng ngự-dụng quả rất hay, dùng nên giá thường, thuốc lạo phải tôi gửi ấn qui-dương phòng chế-dâng để thưởng-giá.
Khâm thử

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ 6 tờ báo này.

Xe lửa về chậm. — Chuyến xe-lửa cuối cùng ở Lạng-sơn về tối hôm qua chậm hơn bốn giờ, vì đến ga Bắc-lệ thì toa máy bị hỏng ống hơi, phải đợi máy cứu ở Phủ-lạng-thương lên thay mới chạy được. Có một đám cưới hôm qua ở Bắc-ninh về, bị một bữa đói nhao.

Bà nào thế ? — Chuyến xe-lửa ở Lạng-sơn về hôm nọ có hai vợ chồng ông nào được đôi về đẳng xuôi, chẳng biết me nào nặng tình cùng ông tiễn tống thế nào, để bà vợ biết mà làm cho ông điếu đóm trăm chiều ; nhưng khốn nỗi, hỡ mới ra cũng thẹn thùng, nên đành phải làm thinh chịu vậy.

Xe đạp với xe tay. — Tối hôm chủ-nhật lúc tan hát ở ngõ Sầm-công ra, xe nọ xe kia chen chúc nhau như nêm cối, có cái xe đạp của chú quyền nào đáng hàng Bạc rẽ vào dụng phải cái xe cao su rồi lăn kềnh ra đấy, tuy người xe, hết sức kêu van và nói rằng tại thầy quyền rẽ vào tay trái mà thầy ta cũng chẳng nghe, cứ việc đâm đầu bánh, sau người phu xe phải bỏ xe mà chạy mới êm.

TẠI HIỆU MOREAU JEUNE
102, Phố Hàng Trống, Hanoi

Bán giá rẻ vì phải đi xa. — Vậy trước khi mua drap noir, drap fantaisie, taupeline noire để may áo ta, và drap mareugo để may áo pardessus, thì hãy nên đến xem của hàng ấy đã.
3691

Bà nào lấy nhầm ? — Buổi sáng thứ bảy vừa rồi có một bà độ ngoài 30 tuổi vào hỏi thuê nhà tôi ; đến buổi chiều lại thấy đưa hai bà nữa đến thăm nhà. Khi đó tôi có mời các bà ăn trầu. Sau khi các bà ra về, có một điều khiến cho tôi phải lấy làm ngờ vực, là cái ống vôi ở trong trầu trầu bỗng dưng không cánh mà bay. La thay ! tôi nghĩ mãi, thì cho là có lẽ bẩn bà nào trong ba bà đó khi lấy vôi ăn rồi quen tay mà bỏ nhầm vào túi đó chăng. Nếu quả vậy, hợp-phố mong chàu về, xin bà nào đó sẵn ông cho vật được hoàn-cố-chủ. Cảm ơn.

T.-c.-Đ. lai cảo.

Cấp học bổng. Các học-sinh các trường Pháp-Việt có tên sau đây được cấp học bổng để theo học về năm 1923-1924. Mỗi người mỗi tháng được cấp như sau này :

Học bổng mới

Hà-nội : Cậu Trịnh-ngọc-Phan, Ng-ngọc-Ngoan, Ng-văn-Huyền, Ng-thị-Vinh, Ng-đình-Toàn, Ng-quốc-Phan, mỗi cậu mỗi tháng 8 p.

Hải-phòng : Cậu Đàm-văn-Lanh, Trần-văn-Đề, Trần-văn-Cần, Ng-huy-Phúc, Lê-đại-Thanh, Lê-thị-Huệ, Ng-thị-Vân, Phạm-duy-Phiên, Đặng-đức Lập, Đặng-đức-Quản, mỗi cậu mỗi tháng 3 p.

Hà-đông : Cậu Lê-mạnh-Toàn 3 p.

Mong-cay : Cậu Đặng-văn-Quang. Ng-quốc Bảo, mỗi cậu mỗi tháng 8 p.

Cao bằng : Cậu Nông-văn-Phát, Đỗ-văn-Mẫn, Hoàng-văn-Thiều, Trần-văn-Sinh, Nông-văn-Cần, Bế-kim-Thu, mỗi người mỗi tháng 3 p.

Hà-giang : Cậu Toàn-văn-Hai, Ng-thế-Ott, Ng-v-Chai, Nguyễn-thế-Chương, mỗi cậu mỗi tháng 3p.

Bắc-giang : Cậu Dương-ngọc-Bình, Dương-ngọc-San, Ninh-đắc-Mậc, Đỗ-xuân-Mai, Ng-mậu-Cần, Ng-thế-Phúc, Vũ-đình-Lưu, Ng-hữu-Chúc, mỗi cậu mỗi tháng 3 p.

Bắc-ninh : Cậu Ng-Hiết, Phan-đình-Nguyên, Đoàn-văn-Kiệm, Ng-Ky, Đặng-vũ-Lập, Chu-văn-Hàm, Ng-Hồ, Lê-nhơ-Diễn, Ng-tiến-Tài, Hoàng-văn-Cân, Ng-xuân-Giang, Ng-đình-Giai mỗi cậu mỗi tháng 3 p.

Ở Hà-thành cũng bị lụt. — Bản-báo tiếp được bài sau này :

Trời ơi ! quay với quật ! khổ cho thân tôi chưa ! ở nhà trời làm lụt lội, cửa nát nhà tan, đã phải đưa nhau sang đây, kéo thuê gánh mướn, làm thân trâu ngựa để mỗi ngày kiếm lấy giêm ba xu một vài hào, của anh công tôi, hẫu mong danh dụm lấy ít nhiều để về dựng lấy một gian liều mà ở. Ai ngờ anh vẫn mãu mẻ xưa, được đồng nào đem hiến vào bàn quay mất cả. Cả đến tấm đồng bạc của tôi anh cũng thó đi lúc nào mà nướng tiết sạch rồi. Trời ơi ! ở nhà bị lụt sang đây lại bị lụt nữa ru, hỡi trời ! Mười ba mươi bốn đồng bạc là của bỏ hôi nước mắt trong ngót hai tháng trời nay, quay quất mãi kết lục chỉ được một cái kèn với một cái bát. Não nùng chưa ! thảm thía chưa ! được bát thì mất cơm, kèn thổi cho ai nghe hỡi trời ! . . . .

La thay ! Đêm thu khuya khoắt, ai kêu khóc làm vậy ? Hỏi ra mới biết, đó là vợ chồng một nhà kia, người chồng khi xưa có làm lý-trưởng, vì say mê cờ bạc mà phá hẫu hết mất gia tài, được người vợ cố công hàn gắn mới không đến nỗi cơ hàn. Nhưng sự đâu tai biến bất kỳ, mới đây ở tỉnh Bắc vỡ đê nhà cửa có gì mất cả. Vô kế sinh nhai, bất đắc dĩ vợ chồng phải đưa nhau sang Hà-thành, làm mướn kiếm ăn. Ngờ đâu cái đức ông chồng, được đồng nào ri-rôm đem nuôi cô gỗ mất cả. Cực chẳng đã, nên người vợ phải kêu rên than khóc khiến cho người nghe cũng phải ngậm ngùi mà xót vụng thương vay.

Ôi ! Cái hại cờ bạc nó đã làm cho dân ta đau đớn trăm chiều, chúng lại còn bách kế thiên phương, khéo đem cái mồi lợi còn con độ bọc lột cái áo ôm khổ rách của kẻ cùng-dân trong cơn khốn khó thế ru mà ! Độc địa thay ! Sâu cay thay ! Nghe những lời ta thán của người dân bà vừa nói trên kia, thì ta không thể cầm lòng cho đặng. Nhưng chẳng qua là khôn ăn người dại người ăn, cái lòng tham lam ngu dại của người mình mê muội quá thành ra mắc bẫy, thôi còn trách ai.

Ngô lai cảo

Di trường. — Trường Sơ-học Cao-bộ thuộc huyện Chương-mỹ (Hà-đông) trước ở làng Yên-trường nay được phép di sang làng Trung-hạ.

Phát hỏa. — Hồi trưa hôm nay, phát hỏa tại một cái nhà lá ở làng Đông-nhân gần đèn Hai-bà, may những người làng đến giữ những nhà bên cạnh thì lửa tắt được ngay, cho nên thiệt hại cũng không mấy, chưa rõ phát hỏa vì cớ gì.

BÁN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói 0p.06
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20
3207

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Cuộc đua ngựa. Đến ngày lễ Toussaint này là thứ năm 1er Novembre, ở Cercle Sportif Haiphonnais lại bắt đầu mở cuộc đua ngựa.

Thi cầm lái ô-tô. Bảy giờ sáng ngày hôm nay đã bắt đầu thi bằng cầm lái ô-tô tại trước cửa nhà ga. Có chừng một chục người lại ứng-thi.

BẮC NINH

Thuyên-chuyển. M. Chế-quan-Thương, báo-chế đốc đi Thái-bình, đã ở Bắc-ninh đi chuyển xe-lửa thứ nhất sang Hanoi sáng hôm qua. Các anh em bạn ra ga tiễn biệt rất đông.

Trâu chết. — Được vài hôm nay ở làng Đại-mão phủ Thuận-thành có một con trâu đang ăn cỏ ở cánh đồng không biết làm sao con trâu ấy tự nhiên ngã xuống chết. Hay là vì bệnh dịch chăng.

VIỆC KINH-ĐÔ

Chùa Thiên-hòa đúc chuông. — Mới rồi chùa Thiên-hòa mới làm lễ đúc chuông, cái chuông ấy nghe đâu phí hết năm trăm nguyên là tiền tiêu để mua đồng. Còn các vật bằng đồng của thiện tín thập phương cúng vào để đúc chuông là chưa kể.

Chuông ấy nặng hơn bốn tạ rưỡi, hình chuông bề cao hơn một thước năm, trung tâm chừng tâm tấc tây. Hôm làm lễ đúc chuông ấy có bảy đàn cuộc.

Cũng lễ rất linh đình, thập phương thiện tín đến cúng lễ rất đông, mà lòng mộ đạo xem có bề sốt sắng lắm, nhất là các cô các bà, khi đang mẫu nỗi đồng thời lắm kẻ nếm vào cả đội xuyến bộ nhẫn, như thế có nhiều tấm.

Rạp chiếu bóng khai trương. — Tối hôm 23 Octobre, rạp chiếu bóng Hương-giang đã khai trương lần thứ nhất.

Vậy tối hôm khai trương ấy, quan Khâm-sứ cùng các qui-quyến có đến xem, các quan Nam-triều cũng nhân dân ở kinh-thành đến xem đông lắm.

Đánh lộn. — Ở lối xóm Thọ-lộc, gần nơi đồn lính tập, đêm nào cũng có đám đánh nhau.

Nơi xóm ấy thứ nhất là nhiều bọn đánh cờ bạc, cho nên hay sinh ra đánh lộn.

Vừa rồi ở Tonrane cũng vì cờ bạc mà sinh ra thai cái ẩn-mạng và tù tội biết bao nhiêu người, thế mà nay ở xóm ấy đã khơi ra cái mạnh mối ấy, trưởng giữ sao cho khỏi có ngày xảy ra việc họa hoạn to. — Muốn trừ tuyệt cái mối-họa ấy, tưởng trước hết phải trừng-trị cho nghiêm chớ đợi khi đánh nhau thì bắt vào sở Cảnh-sát mà phạt bốn hào rồi tha về. — Vì lẽ ấy nên bọn nó mới không sợ phạt, bảo rằng phạt bốn hào chẳng có bao nhiêu nên chẳng khi nào hết được sự đánh nhau ở xóm ấy.

Xe đạp đạp người. Vừa rồi một cậu công tử bột đi đạo gần bên nhà Thương-chính thì đạp phải một đứa trẻ con năm tuổi ngã xuống bị xây xát ở đầu và ở lưng. Liền đó đứa bé đã đem buộc thuốc ở nhà thương, còn công tử đã đem vào sở cẩm.

Dùng trẻ con đem kéo xe — Những người dùng kéo xe ở trong thành-phố bắt cứ xe nhà hay xe hàng, cũng phải dùng những đứa đã lớn từ 18 tuổi trở lên đến 40 tuổi là càng, chớ không được dùng người quá già và quá trẻ.

Lâu nay thường thấy lắm người dùng những đứa kéo xe nhà còn nhỏ quá. Xem hình dạng mà định phỏng chừng mười bốn mười lăm tuổi ; so hình nó cùng hình người ngồi trên xe thì nó nhỏ chỉ bằng một phần ba, thế mà nỡ nào mình ngồi trên xe mà bắt nó kéo.

Xe qua ngựa lại rộn rịp cả ngày, lại thêm nơi nầy giốc, nơi kia có ngã ba ngã tư, thật là lắm cái hiểm tượng cho những người đi xe dùng những đứa kéo xe còn nhỏ.

Vì thế mà mới rồi có một ông nào đi cái xe bánh sắt, dùng đứa nhỏ kéo xe, khi xuống đầu cầu Clémenceau cái xe chạy nặng quá, đứa kéo xe đứng không nổi rồi cái xe vật ngửa ra mà tan tành gẫy nát cả, ấy là cái hại to vì dùng người không phải cách. Đã nên ghê gớm thay.

Hát bội để quyên tiền giúp các miền bị lụt. Tối thứ bảy 21 Octobre, rạp hát Nam-bình có diễn cuộc múa hát rất vui để quyên tiền giúp các miền bị lụt vừa rồi ở Bắc-kỳ. Người đến xem đông lắm. Cuộc múa hát ấy đã diễn nên một lớp rất vui, xem ra đó người Bắc-kỳ rất có cái lòng thương người đồng xứ, mà người Trung-kỳ cũng biết cái nghĩa hoạn nạn tương cứu. Ước rằng các hội hát các nhà chiếu bóng cũng bày cuộc quyên tiền giúp kẻ bị lụt như thế. Mong lắm thay.

Cái hại chó dại ngày nay. — Vừa rồi bản-quán có đăng tin « một con chó dại cắn sáu người ». Trong sáu người ấy có ba người bị nó cắn rồi thương-hộ (nơi mặt và ngực và vai) những vết thương ấy gần ở đầu, nên mau truyền đến não, đã phải chết cả ba ; còn ba người nữa bị cắn ở chân và vết thương nhẹ, nên có thể cứu sống được, hiện đương chữa thuốc ở nhà-thương.

Thế là một con chó dại, trong một đêm và nửa ngày đã cắn phải sáu người, mà ba người chết ! Bởi vậy từ rày ở thành-phố Huế đã thi hành cách cấm chó ra đường rất ngặt, nếu nhà nào để chó chạy ngông ra ngoài đường, thì phải phạt đã đành, mà cả làng xóm ấy cũng phải phạt nữa.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-BÌNH

Mùa ghe năm nay. — Nay tiết đã sang đông, kỳ phong vũ đã đến, mùa ghe mành cũng đã sắp hết ; cứ xem biển tổng-kế về số ghe mành xuất-khẩu, nhập-khẩu của sở Thương-chính, thì biết mùa ghe mành năm nay rất là sầm-uất thịnh vượng.

Bắt đầu từ tháng tư, tháng năm mãi cho đến tháng bảy, tháng tám, trong vòng mấy tháng đó, quang-cảnh bến sông Nhật-lệ trông rất đẹp mắt, nào ghe Quảng, nào mành Nghệ, chiếc ra, chiếc vào, chiếc dương buồm, chiếc bỏ neo, chiếc giỡ hàng, chiếc bốc hàng, tưng bừng, nhộn nhịp, lấp nập, ồn ào thật là vui vẻ.

Được như thế, là vì có mấy tỉnh mất mùa, ghe mành các tỉnh ấy đến ăn thóc ăn gạo rất đông ; lại thêm có việc làm đường xe lửa, vật hạng chuyên chở phải cần đến thủy-đạo.

Bởi vậy cho nên cái số ghe mành xuất nhập khẩu tăng-gia lên hơn năm trước nhiều lắm, ấy cũng là một dịp thu-lợi rất tốt cho nhân dân bản-hạt.

Một bài học hay cho hương-thôn lý-dịch. — Mới rồi tỉnh có nhận được giấy bẩm của một hạt kia xin nghiêm phạt mấy bọn lý-dịch vì tội trong hạt có bệnh dịch trâu bò mà không báo quan sở-tại, lại tự-tiện cho dân phanh lẻ những trâu bò chết dịch để cùng nhau đánh chén. Tính đường đã y.

Cái lệ phạt ấy chính là một bài học hay cho các bọn kỳ-mục kỳ-nát ở chốn hương-thôn vậy.

Có nghiêm-trị một chuyến thì họa may họ mới hớt được cái thói ngu dại là thường hay ẩn-lậu không chịu báo quan trên biết trong hạt mình có dịch-chứng trâu bò, chẳng những thế thôi, lại còn làm thịt trâu bò chết dịch để ăn nữa.

L. T. S. — Nhưng thiết tưởng muốn cho họ trình báo thì các quan phụ mẫu cũng nên tính giảm những cái phiền lệ đi cho. Tổng-lý thường hay trốn việc trình báo chắc cũng có một cái cớ gì đó.

BÌNH-ĐỊNH

Thủy bộ giao chinh. — Hôm 14 Octobre dây, tại cửa Qui-nhơn có xảy ra một việc ồn ào, huyện nào : Số là có một người làm ở tàu *Bình-chuẩn*, lên chợ mua đồ ăn, lúc trở về tàu thì đi xe tay, khi đến bến thì xuống xe, trả tiền cho cu-li xe.

Những vì đưa bạc lúng, bạc mòn lam sao đó tên phu xe không chịu lấy, rồi sinh cãi cọ nhau, đánh xé lôi thôi, sau máy người ở tàu tiếp lên đánh tên phu xe lưng đầu đổ máu.

Bọn phu xe vừa nghe bạn đồng nghiệp bị hại thì kéo nhau đến đó mà tiếp cứu, mà cu-li tàu lui về tàu, cho nên khỏi trận giao chinh kịch liệt.

Tuy vậy mà cái cừu địch không nguôi, qua bữa sau một người khác ở tàu lên chợ thì bọn phu xe quyết triệt đã, đè rứa thù cho bạn, nên cu li tàu cũng bị thương.

Kẻ dưới tàu nghe tin báo, thì lại đổ lên mà tiếp trận, có tương đổ thiệt khi.

May sở Cẩm hay được thì đã dẹp an việc rồi.

Còn việc ẩu-đả nhau thấy dầu lỗ óc tai cho hòn, hoa hưu bất nại.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ tư 31 Octobre 1923
HIỆP PHỤ THÀNH TIÊN
Giàn ai hiếu sắc tham tài.
Thương người bạc mệnh tình bài lương-tâm.
Trong cơ bảo ứng chẳng nhầm.
Phòng tiên lóc chửa để phần cho ai.

Tối thứ năm 1er Novembre 1923
HOÀNG-TÚ
Vậy gan thục-nữ chi anh hùng.
Tài sắc ghen nhau khéo lạ lùng.
Tan hợp biết bao là chuyện dối.
Gỡ ra rồi lại mắc vào vòng.

DƯƠNG BÁ-TRẠC
ET
TĂNG-KHÁNH-LONG
dit **ĐÔNG-NAM-MỸ**

Dệt lãnh lụa, vải-mán, khăn mặt, đóng-giày tây, giày ta, va-ly, làm mũ (nón), khăn xếp, ghế máy, và buôn đủ các thứ hàng Bắc-kỳ, bán cắt và bán lẻ.

Tổng cục : Hà-nội phố hàng Bông, số 152.
Phân cục : Sài-gòn đường Catinat, 10, đường Bonnard, 90.
Công-xưởng tại Thái-hà-ấp.

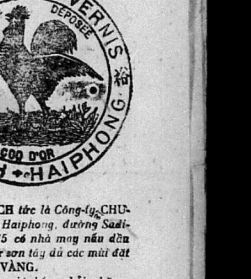
Hàng tốt giá hạ, qui-khách chiếu cố xin cứ gởi thư về ĐÔNG-NAM-MỸ số 152, Rue du Coton, Hanoi.
2096

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng các-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đỡ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

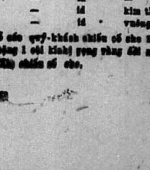
Hiệu **GIỤ-ÍCH** *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mùi đặt dầu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gởi biếu ngay.
2085

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)
Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đổi chẵn, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên : **5 $ 00**
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá
Mỗi cái 1 $ 00

Thừa cảo quý-khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì gửi bọc sau ở quan nên chúng tôi xin bớt giá mỗi cái 1 $ 00, nếu chiếu giá không bớt thời xin biếu cái kính pigeon vàng có hộp xin mua như sau này :

Đồng hồ đeo tay nhân tôi thấy giờ		giá trước	9 $ 40	nay	8 $ 40
—	lá	—	vỏ kim ly	—	6 00 — 5 00
—	lá	—	kim thép vỏ kim vàng	—	4 50 — 3 50
—	lá	—	vuông thợ xinh	—	5 50 — 4 50

Nếu các quý-khách chiếu cố cho 5 cái mà không bớt giá, chiếu giá trước thời xin kính tặng 1 cái kính pygmy vàng đủ mới và 1 cái hộp kính aluminium và cái mâm xuống tiền, khi chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
48, Phố hàng Ngang, HANOI

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

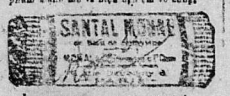
Bệnh lâu thì cần phải điều trị ho ỏi thì hết ở mũ. Khi đã hết ra mủ rồi, chưng nên xem xét kỹ lưỡng trong mỗi sáng thức dậy khi đi tiểu tiện thì thấy có ra một chút nhỏ như đầu nhỏ và dài như sợi chỉ vậy. Ấy là một cái dấu chứng còn phải điều trị lâu nữa mới dùng *santal monal*, nếu không thì bệnh ở bàng-quang và ở thận không thể nào tuyệt nọc mà được. Bệnh này nếu chưa tuyệt nọc mà để cuối ngày về thì thực là một điều rất nguy hiểm cho đàn bà, vì bệnh tất chữa ho sang người đàn bà làm cho sinh ra bệnh đau bụng thề gồm rồi có thể làm mất được sinh dục được.

Muốn chữa cho khỏi các bệnh ấy thì không cho gì để hơn thuốc *san al monal* nữa. Thuốc này dùng theo cách hòa nước mà bán nhé rà, chuyên trị về chữa bệnh lậu và làm cho khỏe lắm sạch các cơ quan thấc nữa.

Không cần gì nguy hiểm cho bằng khi bị bệnh lậu mà ghen những lời bạn hữu mà dùng những thuốc không có chữa trị gì cả.

Khi mới có mủ thì nên dùng ngay thuốc *santal monal* mà dùng luôn cho đến khi tuyệt hết nọc bệnh.

Thuốc *santal monal* làm cho nước tiểu thành ra sạch sẽ các nơi, nào bàng, quang, cho qui thận và làm cho bệnh rất là chóng khỏi, vì thuốc này bào chế bằng nhiều dược phẩm mạnh mẽ và hiệu nghiệm vô cùng.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả

2056

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tình y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần biết dịch xác; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tàn cao dan cực tinh tế thần hiệu, để qui khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân; qui-khách mua buôn thì lĩnh hạ giá. Nghèo cùng qua không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi:

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, tổ, lậu, mỗi cám 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đau ong mộng tinh, di tinh, lậu tinh, hoàng tinh, đau bụng, đau lức kinh niên, ho lao, đi ra sau cùi, bất loại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đau đầu kinh-nguyệt không đều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đới, hoặc kinh thấy ra như sắn sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi mỗi chai 1 đồng.

Bằng huyết, lệ huyết, liệu huyết mỗi phương 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đầm sưng tổ-li, cam cứu mốc, đau mắt đau mộng, mỗi chai 3 0

Nhà Bản-đồ « TAM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán tới tám giờ sáng

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MẠO

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-việt được phép lấy lối đỏ chữ các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, hiệu có quý-quan trông-xem cẩn-thận, so với các thứ rượu đi ngoài ra bên tơi Bắc kỳ thì khác hẳn lắm. Xin các quý-khách nhận rõ hiệu rượu ÔNG SAO cho khỏi nhầm.

Bản-hiệu tìm quản lý ở Bến-Pedp, bán thứ rượu Rhum Grande Marque Sot-Frères, giá rẻ mà lại ngon hơn các thứ rượu Rhum khác.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố cho nhờ.

Ông nói số 367

2073

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như: kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ**, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế **MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.**

Bào-đình-Mai dit Kim-Diên

Số nhà 8, con đường Nghĩa-địa,

(Rue de la Cimetière)

Ngay cửa nhà thương cho trông sang

HANOI

Nay tôi mới mở xưởng, có làm tủ, bàn, ghế và các thứ, vân vân. Xin các qui-khách dùng gụ, lim, tạp, cũng đủ cả. Giá tôi xin tính hạ và làm thực kỹ. Mới các qui-khách lại mua giùm cho hiệu tôi, xin cám ơn.

209

Bệnh hen

Dùng thuốc nước và thuốc bột ESPIC thì chóng nổ và chắc hơn.

31, đ. mới bến, Rue Vieille du Temple, Paris. Nên xem kỹ tên ESPIC ở trên điều thuốc.

HỎI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ,

Hãy cứ dùng cả dùng độ chỉ dùng thuốc bôi mà chữa khỏi ngay bệnh trĩ là thuốc bôi POMMADE ROYER, dùng độ ngày là khỏi hẳn, không cần dùng thuốc uống.

Ở Paris mỗi ngày bán hơn 200 ống. DEPOT, 225, R. St-Martin. Ở Hanoi bán tại hiệu Bd. CHASSAGNE

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

Từ mồng một cho đến mồng mười tháng một tây

Sổ sách tính xong

Bán Xon

Xin xem giấy khai hàng cùng chỗ bầy hàng.

MỚI SANG

Chục xe cao-xu — Vòng bánh — Nan-hoa — Vải lợp mui đủ các mùi

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

Pousse-Pousse Saigonnais

7, Boulevard Bobillot, Hanoi

2058

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngột 18 năm, mỗi khi đau-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chủ nhà máy giêm, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchương-Quay-Lam, 26, phố hàng Dương, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sót. Chiếu-đại thảo khu-càng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LƯƠNG VÔ-SUNE

Chiếu-hiệu Đồng-xương Long

Đã có khí xương Hanoi

N° 65, Phố hàng Bè, N° 65.

LAXO SODYL

Một thứ hạt gặp chất muối của loài quả thì xủi bọt lên.

Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.

Thứ thuốc tẩy rất dễ dàng.

Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.

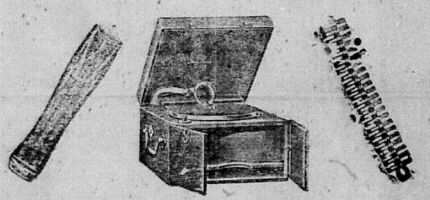
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

CHANSON & Cie

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản hiệu mới có thứ mũ « ÉMAILLINE » để lau đĩa hát rất tốt mỗi ống là 0$40. *Nay kính cáo.*

Số 71

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được gia-trong tuyệt sạch, đáng làm gương cho bạn quần-thoa. Xem chuyện nay thì du biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc ma nên, thợ Tạo ha có phân biệt nam-giới ou nữ giới.)

NGUYÊN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tô-hữu-bạch lại càng kinh-ngạc mà rằng:

— Ô-hay! sao thế này nhỉ? hay là trước ta mộn chăng!

Tô-hữu-bạch lại ngẫn-ngơ nhìn kỹ lại một lượt thì lầm-tưởng là trăng mà mình cũng ngồi nói chuyện với *Lư-mộng-lê* hôm trước vẫn còn y-nguyên. Bèn bẻ cây-cối, phong cảnh như xưa, chỉ hiềm một nỗi ngọc-nhân không biết ở đâu, thật chẳng khác gì *Lưu, Nguyễn* tới *Thiên-thai* lần thứ hai vậy.

Tô-hữu-bạch cứ tìm-tòi ngẫn-ngơ mãi, không ngờ cách tường bên kia người nhà *Lý* trung-thư trông thấy, chạy vào báo *Lý* trung-thư. Bấy giờ *Lý* trung-thư đã biết tin *Tô-hữu-bạch* mới đỗ tiến sĩ, chỉ mong được dịp để thù phụng, mới mở cửa sau chạy ra để tiếp-đón.

Lý trung-thư trông thấy *Tô-hữu-bạch* dáng ngẫn-ngơ đứng ở trước cửa vườn nhà họ *Lư*, liền vái chào mà rằng:

— Từ khi tiên-sinh liên-chiệp, tôi chưa được bái-yết, nay may tôn-giá giang-lâm, sao không vào thẳng, lại còn ngẫn-ngơ đứng đấy?

Tô-hữu-bạch đáp rằng:

— Tôi vừa định vào, đi qua lối này, trông thấy phong-cảnh như xưa, đang đứng xem ngắm, không ngờ kinh-động đến tiên-ông, để lôn ông lặt ra đây.

Lý trung-thư mời vào trong nhà nói chuyện, truyền cho người nhà sửa tiệc, lại sai người đi mời *Tiên* cử-nhân đến tiếp. *Tô-hữu-bạch* đang muốn đó là nhân tức nhà họ *Lư*, mới không chối từ. Hồi lâu, người nhà dọn bọc, *Tiên* cử-nhân đến, cùng nhau ân-cần trò chuyện, rồi mời vào uống rượu.

Tô-hữu-bạch hỏi rằng:

— Hôm trước tôi ở đây, đi ra phía cửa sau, có gặp *Lư* công-tử bên kia, người của tiên-tử lắm. Chẳng hay cơ sao bây giờ lại các cửa niêm-khóa mà không thấy ai? Có tôn-ông nhà ở gần đây, tất được biết rõ.

Lý trung-thư nói:

— Bên ấy là nhà quan *Lư* phó-sứ, tên gọi *Nhất-hoằng*. Từ khi ngài lạ-thế, công-tử còn nhỏ lắm, năm nay độ 6 tuổi, ngoài ra chỉ có phu-nhân và tiểu-thư, chứ không có ai cả, hay là tiên-sinh mới lắm?

Tô-hữu-bạch nghe nói, kinh-ngạc mà rằng:

— Rõ-ràng tôi có gặp, cùng nhau trò-chuyện trong nửa ngày trời, khi nào lại như lắm được. Hay là có thần-thuộc nào đến ở nhờ lại dấy chăng?

Lý trung-thư nói:

— *Lư* phó-sứ khởi-gia nguyên là một nhà bần tiện, không nghe nói có thần-thuộc nào cả. Và khi ngài còn, tinh-khí nghiêm-nghị, không hay đi lại chơi bời với ai. Phu-nhân lại là người *Giang-nam*, họ-hàng cách-xa. Và phép nhà rất nghiêm, khi nào lại cho thần-thuộc đến trú-ngụ. Hoặc-giả có người nào dấy, muốn cầu thân với tiên-sinh, cho nên mạo-nhận là *Lư* công-tử.

Tô-hữu-bạch nói:

— Người ấy chẳng những không cầu gì tôi, mà lại có ơn với tôi. Rõ-ràng ở trong vườn đi ra, há phải người ngoài. Nếu vậy thì lạ thật!

Lý trung-thư nói:

— Tiên-sinh có hỏi tên người ấy không?

Tô-hữu-bạch nói:

— Tên chàng là *Lư-mộng-lê*!

Lý trung-thư ngẫm-nghĩ một chút rồi nói:

— Hai chữ « *Mộng-lê* », hình như tên *Lư* tiểu-thư ngày thuở nhỏ.

Nói xong, lại cười mà bảo rằng:

— Hay là *Lư* tiểu-thư cùng tiên-sinh tương-hội do?

Tô-hữu-bạch cũng tủm-tỉm cười mà rằng:

— Nhà họ *Lư* không có chàng thiếu-niên nào thì thôi. Nhưng xin hỏi vì cớ chi mà cửa trước cửa sau đều niêm-khóa cả, chẳng lẽ cả phu-nhân và tiểu-thư cùng không có hay sao?

Lý trung-thư cười mà đáp rằng:

— Phu-nhân và tiểu-thư thì có!

Tô-hữu-bạch nói:

— Đã có thì bây giờ ở đâu?

Lý trung-thư nói:

— Nghe đâu bởi nửa tháng trước đem nhau đi thiêu-hương ở *Nam-hải*, cho nên vắng khóa cửa để đấy.

Tô-hữu-bạch nói:

Nếu đi thiêu-hương ở *Nam-hải* thì can chi lại đem cả nhà đi, tất là có duyên-cớ chi đây!

Tiên cử-nhân liền nói:

— Mượn việc thiêu-hương để đi, nhưng thực có duyên-cớ khác, tiểu-đệ cũng hơi nghe mang-máng, không được rõ lắm.

Tô-hữu-bạch nói:

— Xin ngài nói cho nghe.

Tiên cử-nhân ngần lại hồi *Lý* trung-thư rằng:

— Ông không nghe nói chuyện chi à?

Lý trung-thư nói:

— Tôi không được biết.

Tiên cử-nhân nói:

— Tôi nghe nói nhà họ *Lư* có một kẻ thù, mới đây làm nên quan to, muốn đến để báo thù trước, bởi vậy *Lư* phu-nhân giả cách đi thiêu-hương, kỳ thực để đi tránh nạn vậy.

Tô-hữu-bạch nói:

Ngài có nghe nói đi về phương nào không?

Tiên cử-nhân nói:

— *Lư* phu-nhân nguyên là con một nhà quan ở *Giang-nam*, tất lại tránh về ở nhà cha mẹ tại *Giang nam* mà thôi.

Tô-hữu-bạch nghe nói, ngỡ ngẫn người ra, bắt-dắc-dĩ phải gượng nói chuyện, lại uống rượu trong nửa ngày nữa, bưởi đứng dậy xin cáo-từ.

Tô-hữu-bạch từ-biệt *Lý* trung-thư và *Tiên* cử-nhân, rồi truyền gọi người nhà và dân-phu, lại thẳng đường tiến sang *Hà-nam*.

Trong khi đi đường, *Tô-hữu-bạch* vừa đi vừa nghĩ thầm rằng: *Lư* công-tử tặng ta một đôi vòng vàng và một chuỗi minh-châu, hiện còn ở đây, mà bây giờ người chẳng thấy đâu. Phu-nhân và tiểu-thư đã đi tránh nạn, thì chưa biết bao giờ về. Và *Giang-nam* rất nhiều nhà quan, còn biết đâu mà dò hỏi cho được. Khi bấy giờ chàng đã hẳn ta rằng sau này lại đến, vì-tất đã được tương kiến, chính là ngu cái ý ấy vậy. Thà rằng chẳng biết cho xong, biết ra thêm bận tâm lòng ai ơi!...

Sau chàng lại nghĩ thầm: *Lư* công-tử lại có dặn ta rằng: Hễ việc *Bạch* tiểu-thư thành thì việc *Lư* tiểu-thư cũng thành. *Lư* công-tử nói thế, hoặc gia cũng có thâm ý gì chăng! Chi-bằng ta cứ theo lời, hãy đi cầu cho xong việc *Bạch* tiểu-thư đã.

Lại nói chuyện *Bạch* thị-lang từ khi khỏi bệnh, chẳng đi đến đâu, cũng cuống tiếp ai cả, chỉ ở trong nhà cùng *Bạch* tiểu-thư ngâm thơ làm cách tiêu-khiển.

Khi thì hương xong, *Bạch* thị-lang xem dăng-khoa-lục, thấy tên *Tô-hữu-bạch* đỗ, nhưng lại thấy chưa là giám sinh, quan lại *Hà-nam*, mới nghĩ thầm rằng: hay là *Tô-hữu-bạch* bị truất tiến rồi đi quyện-giám ở *Bắc-kinh* chăng. *(Còn nữa)*

PHUYỄN TÂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)